

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

2 juli 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, GEZONDHEID EN GEZIN

Interpellatie van mevrouw Yolande Avontroodt tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de gevolgen van de verwijdering van mentaal gehandicapten uit de psychiatrie

Interpellatie van mevrouw Sonja Becq tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over het beleidsplan Kinderopvang van Kind en Gezin

Bijlage

Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin

Woensdag 2 juli 1997

VOORZITTER : Mevrouw Trees Merckx-Van Goey

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.15 uur.*

Interpellatie van mevrouw Yolande Avontroodt tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de gevolgen van de verwijdering van mentaal gehandicapten uit de psychiatrie

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Avontroodt tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de gevolgen van de verwijdering van mentaal gehandicapten uit de psychiatrie.

Mevrouw Avontroodt heeft het woord.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, u zult zich misschien vragen stellen over het waarom van deze interpellatie. Het antwoord hierop kan banaal zijn : het heeft te maken met de gehandicaptenzorg en die valt onder uw bevoegdheid. Meer concreet is het de bedoeling om tot een oplossing te komen voor een categorie gehandicapten die nu tussen de mazen van het net dreigen te vallen als gevolg van federale besparingsmaatregelen.

U weet waarschijnlijk even goed als ik waarover het gaat. Toch zal ik even de historiek schetsen. Vijftig jaar geleden werden mentaal gehandicapten veelal thuis verzorgd of beter gezegd : bewaard. In andere gevallen verbleven ze levenslang in een psychiatrische instelling. Juist deze categorie van mensen is het slachtoffer geworden van federale besparingsmaatregelen van het Riziv, waardoor ze 10.000 tot 15.000 frank per maand moeten bijbetalen.

Vooraf voor de categorie gehandicapten ouder dan 65 jaar is dit een groot probleem : hun ouders leven

meestal niet meer of kunnen voor hen geen zorg meer dragen. Die lasten worden dan doorgeschoven naar de familie. Daar komt de kat op de koord : wie zal er voor zorgen dat deze mensen een adequate opvang krijgen ? Ze kunnen uiteraard niet meer ingeschreven worden in het Vlaams Fonds. Ze hebben dus geen recht meer op een ticket voor de juiste opvangvormen. Er zijn onvoldoende mogelijkheden om die mensen thuis te begeleiden, omdat ze daarin niet zijn gegroeid.

Welke oplossing stelt u voor ? Er is een wetsvoorstel over de verlenging van de minderjarigheid voor meerderjarigen. Naar analogie hiermee zou men de categorie gehandicapten van ouder dan 65 jaar aanspraak kunnen laten maken op een inschrijving in het Vlaams Fonds, indien zij voor hun vijftenzestigste in een toestand verkeerden om daar aanspraak op te maken. Is een dergelijke uitzondering mogelijk ? Zo niet, moet in andere opvangmogelijkheden worden voorzien. Er moet naar een oplossing worden gezocht. Over hoeveel personen gaat het ? Volgens mijn informatie zou het om ongeveer 1.500 patiënten gaan, waarvan 65 percent ouder dan 65 jaar. In totaal zijn er dus ongeveer 1.125 mensen bij betrokken. Dat is toch geen gering aantal.

Het tweede probleem valt zeker onder uw bevoegdheid. We vernemen dat deze mensen verwezen worden naar de RVT's, die beweren gespecialiseerd personeel te hebben om dergelijke patiënten op te vangen. Is dit op vraag van de RVT's waar er plaats is of waar er sprake is van een onderbezetting ? Dan zou het immers minder te maken hebben met gespecialiseerd personeel dan met de beschikbare plaats. Een aantal psychiatrische instellingen verschaffen de patiënten een lijst van RVT's. Sommige tehuizen kunnen deze patiënten niet eens in hun eigen taal ontvangen. Het gaat hier om langdurige verblijven in een psychiatrische instelling : deze mensen hebben een bepaalde stabiliteit nodig in hun therapie en opvol-

Avontroodt

ging. Nu worden ze verwezen naar een RVT, waarvan men zich kan afvragen of het personeel er wel opgeleid is om die mensen op te vangen. Bovendien vreest men dat ze naar die RVT's worden gekanaliseerd, waar toevallig plaats is. Er wordt dus niet gekozen op basis van deskundigheid, maar op basis van beschikbare plaats. Dit is een ernstig probleem voor die categorie van mensen.

Wat zijn verder de mogelijkheden voor thuisbegeleiding van mentaal gehandicapten ? Deze vraag heeft niet specifiek betrekking op die speciale categorie van mensen ouder dan 65. Kunt u er bijvoorbeeld door middel van een omzendbrief aan de psychiatrische instellingen niet toe bijdragen dat degenen die nog geen 65 jaar oud zijn alvast op de hoogte worden gebracht van het feit dat een inschrijving in het Vlaams Fonds hen toegang kan verlenen tot de juiste opvangvormen ?

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Mevrouw Avontroodt, dit probleem is me bekend. Er zijn meerdere oorzaken voor dit probleem. Inderdaad heeft dit gedeeltelijk te maken met de federale maatregel om het remgeld met ingang van 1 april te verhogen. De verhoging van deze bijdrage weegt heel zwaar voor sommige mensen en sommige families zien het dan ook niet meer zitten om mensen in een psychiatrische instelling te laten opnemen.

Dit probleem heeft echter ook te maken met het feit dat er vóór het bereiken van de leeftijd van 65 jaar inderdaad toegang mogelijk is tot het Vlaams Fonds en de voorzieningen hiervan. U wees hierop bij het aanreiken van mogelijke oplossingen. Ik denk onder meer aan het tehuis niet-werkenden dat wordt erkend en gesubsidieerd door het Vlaams Fonds. Sommigen proberen op deze manier dat etiket te verwerven. Als dat niet lukt, kunnen ze het later immers ook niet meer krijgen.

U wees er zelf ook op dat er een soort van verlengde minderjarigheid bestaat. U vraagt me of ik geen beroep kan doen op een dergelijk systeem. Vandaag wordt daar nog niet in die termen over gesproken. Deze ongewone optie bestaat voor minderjarigen, wiens minderjarigheid wordt verlengd. Dit toepassen op mensen ouder dan 65 jaar, is wat ongewoon. Het beleid inzake de verlenging van de minderjarigheid is trouwens heel wat restrictiever geworden dan in het verleden. Vroeger werd dit beleid makkelijker gehanteerd. Men is op dat vlak wat terughoudender geworden.

Vóór mijn ambtstermijn, in 1995, vestigde mevrouw Demeester via een omzendbrief al de aandacht van de rusthuizen op deze problematiek. Ze deelde toen mee dat het mogelijk is om specifiek voor deze doelgroep te werken. Daartoe heeft ze een aantal evaluatiecriteria aangereikt. Ik verwijs naar een omzendbrief van 12 juni 1995, waarin evaluatiecriteria worden opgesomd om een voorafgaande vergunning te bekomen voor het oprichten van een nieuw rusthuis. Een van die voorwaarden bestaat erin dat men zich richt tot een bijzondere doelgroep, een doelgroep waartoe onder meer deze categorie kan behoren. Ik herhaal dat het initiatief dan bij het veld ligt. Een rusthuis kan uitdrukkelijk verklaren iets te willen organiseren voor een bepaalde doelgroep. Op basis daarvan kan dat rusthuis dan een erkenning verkrijgen.

Ik ben niet zeker van de aantallen. Het mij verstrekte cijfer benadert het door u aangehaalde cijfer. Ik heb echter geen precies getal, omdat er sprake is van verspreide gegevens. Heel wat van deze mensen bevinden zich immers in de psychiatrie. Sommige gegevens daarover zijn federaal - denk aan het Riziv - en andere gegevens zijn terug te vinden bij de Vlaamse minister van Volksgezondheid, mevrouw Demeester. De informatie waarover ik beschik, beperkt zich tot de aanwezigen in de rusthuizen. Het is moeilijk daar een juist zicht op te krijgen, daar de informatie die ons ter beschikking werd gesteld door de rusthuizen geen medische informatie is. Het is in feite slechts informatie over de zorgprofielen. Ik wil de cijfers die u aanreikt ernstig nemen : ik banaliseer deze cijfers niet. Het probleem is reëel en men dient er de nodige aandacht aan te besteden.

De vraag rijst waar dergelijke mensen heen moeten. Voor mensen jonger dan 65 jaar moeten we in elk geval geen uitzonderingsmaatregelen treffen : deze kunnen immers terecht bij het Vlaams Fonds. Het probleem rijst slechts voor zij die ouder zijn dan 65 jaar. Deze kunnen zich richten tot een PVT, een psychiatrisch verzorgingstehuis. Deze mogelijkheid situeert zich binnen de federale bevoegdheid. Dit speelt zich immers af in de psychiatrische ziekenhuizen, met een bijzondere uitrusting voor opname, begeleiding en verzorging van dit soort personen. Op dit ogenblik zijn er 36 erkende PVT's in dit land, met 3.337 verblijfseenheden, waarvan er zich 2.566 in Vlaanderen situeren. Zo een rusthuis is echter vaak een dure aangelegenheid.

Dit brengt me bij de volgende vraag : in welke mate zijn rusthuizen en RVT's uitgerust voor de opvang van deze mensen ? Het antwoord daarop is zeer gedifferentieerd : sommige RVT's kunnen het

Martens

aan, anderen niet. Ik kan hier geen eenduidig antwoord op geven. De bewering dat ze nooit in een RVT kunnen worden opgenomen, klopt niet. Dat hangt immers af van het profiel van die mensen. Deze profielen variëren sterk. De gedragsstoornissen van personen met een mentale handicap zijn soms vergelijkbaar met die van demente bejaarden, maar soms ook niet. Somatisch zorgbehoevende bejaarden kunnen niet zonder meer worden gelijkgesteld met fysiek gehandicapte personen, en zo kunnen demente personen niet zonder meer gelijk worden gesteld met personen met een mentale handicap. Dat neemt niet weg dat voor sommigen een vergelijkbare benadering en begeleiding aangewezen is. Dit is in ieder geval geen gesloten categorie. Ik ken zelfs gevallen van mensen die goed werden opgevangen in een serviceflat. Een zeer geïndividualiseerde benadering is hier op zijn plaats. Het is niet omdat deze mensen uit de psychiatrie komen, dat alleen een exclusief daarvoor bestemd netwerk van voorzieningen het goede antwoord is. De oplossing beantwoordt ook niet steeds aan de verwachtingen. Zorg op maat vereist dat men bekijkt in welke mate de bestaande voorzieningen voldoende zijn afgestemd op de noden.

De volgende vraag is hoe groot de behoefte is en of dit probleem de bestaande wachtlijsten langer maakt. Er is zeker een volumeprobleem. We worden geconfronteerd met de problematiek van de opvang van mensen met een handicap. De door u aangeduide problematiek versterkt de bestaande problematiek slechts. Als we een antwoord willen bieden - al dan niet via bijzondere RVT's - dan moeten we middelen kunnen vrijmaken. Over die middelen beschikken we vandaag niet. Naar aanleiding van de begroting van 1998 probeer ik deze middelen wel te vinden, maar ik ben daar niet al te optimistisch over. De marge voor discussie is bijzonder smal.

Ik kan akte nemen van uw zorg en kan uw suggestie om een omzendbrief te zenden waarin wordt gewezen op de mogelijkheid om vóór 65 jaar in het Vlaams Fonds in te schrijven, trachten uit te voeren. Dat laatste moet dan wel gebeuren in samenspraak met de bevoegde collega's. Deze suggestie is een goede suggestie.

De voorzitter : Mevrouw Avontroodt heeft het woord.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Ik heb op een aantal vragen een antwoord gekregen, maar niet op de vraag naar de mogelijkheid om een uitzondering te

maken voor deze concrete patiënten boven de 65 jaar, zodat ze toch kunnen worden ingeschreven in het Vlaams Fonds.

Minister Luc Martens : Ik ben geneigd om daar terughoudend op te reageren. Ik zeg dus niet definitief neen. Dit vraagt om een nieuwe screening. Men moet ook rekening houden met de hele voorgeschiedenis voor het bereiken van 65 jaar. Anders kunnen er misbruiken ontstaan.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Men heeft hier te maken met een aantal concrete patiënten die jaren in de psychiatrie hebben gezeten. Het is dus niet moeilijk om hun voorgeschiedenis te kennen en te bewijzen. Ik vraag u de inspanning te leveren om te inventariseren over hoeveel mensen het juist gaat en deze nadien individueel de mogelijkheid te geven door het Vlaams Fonds te worden geëvalueerd.

Minister Luc Martens : De huidige regelgeving laat dat niet toe. Op dit ogenblik is dat dus niet mogelijk. We kunnen wel proberen ze te inventariseren. Als we hiermee beginnen, moeten we dit ook tot een goed einde kunnen brengen. Anders heeft een dergelijke operatie geen zin. Het heeft geen zin te inventariseren en na te gaan wie al dan niet in aanmerking komt, als die personen alleen maar kunnen worden opgenomen op een lijst. Dat zou de frustratie alleen maar doen toenemen.

Ik moet er ook op wijzen dat de problematiek gedeeltelijk is ontstaan doordat op federaal niveau een beleid wordt gevoerd om steeds meer problemen naar ons toe te schuiven. Wie betaalt de verkorting van de ligdagduur in de ziekenhuizen? De thuiszorg natuurlijk. Als de prijs in de psychiatrische instellingen zo hoog wordt dat de mensen de instellingen moeten verlaten, wie betaalt dat dan? De patiënt, de gemeenschap en de voorzieningen betalen dat. De patiënt kan het dan niet meer alleen aan en richt zich tot de voorzieningen. Wij worden geconfronteerd met een groeiend aantal problemen, omdat een aantal problemen naar ons worden doorgeschoven op een ogenblik dat we zelf al onze problemen nog niet hebben opgelost.

Vanuit menselijk standpunt heb ik zeer veel begrip voor uw vraag en voor al het verdriet van de betrokkenen, maar ik moet eerlijk zeggen dat ik niet over de middelen beschik om dit probleem op te lossen.

De voorzitter : Mijnheer de minister, we weten dat de Belgische psychiatrie zich vooral in Vlaanderen situeert. Heel wat Franstalige patiënten zijn opge-

Voorzitter

nomen in psychiatrische ziekenhuizen in Vlaanderen. Als het gaat om chronische patiënten, vormt dit een bijkomende verschuiving. We mogen ons op dat vlak niet sectair gedragen, maar er zal zich hoe dan ook een bijkomend probleem voordoen. Hebt u er een idee van hoe men dat probleem in Wallonië opvangt ?

Minister Luc Martens : Nee, ik heb daar geen zicht op.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Ik heb nog één concrete vraag. Kunt u aan die mensen een lijst bezorgen van rusthuizen met gespecialiseerd personeel ? Dat zou mijns inziens al een gedeeltelijke oplossing zijn.

Minister Luc Martens : Ik hoop het. Ik stel echter vast dat men soms mensen doorverwijst naar RVT's met vrije plaatsen. Er kunnen echter nauwelijks RVT's met vrije plaatsen zijn, want de vraag is heel groot. Als er veel vrije plaatsen zijn, ben ik dan ook op mijn hoede : waarom willen de mensen onder geen beding in die RVT ?

Mevrouw Yolande Avontroodt : Juist daarom is het zo erg voor die mensen.

Minister Luc Martens : Mevrouw Avontroodt, we hebben zeker geen meningsverschil. Ik wil alleen maar zeggen dat we met de toevoeging van 25.000 RVT's, nog onder de vraag blijven van de noden over vijf jaar. U komt voor een probleem op dat de spanning tussen wat we kunnen halen en wat we moeten halen alleen maar erger maakt.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Kunt u geen opening laten voor dat beperkt aantal patiënten ? Er zijn immers maar een duizendtal patiënten ouder dan 65 jaar. Op termijn gaat het om een uitdovend probleem. Degenen die jonger zijn dan 65 jaar, kunnen zich inschrijven in het Vlaams Fonds.

Minister Luc Martens : U hevelt deze mensen over naar het Vlaams Fonds. Daarom zal dit aantal de komende jaren echter niet dalen. Integendeel, door de vergrijzing zal dit aantal zelfs toenemen. Er komt dus een grotere druk op het Vlaams Fonds.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Ik vraag alleen maar een uitzondering voor de mensen die nu het slachtoffer zijn.

Minister Luc Martens : U creëert een nieuwe categorie van mensen ouder dan 65 jaar die in de psy-

chiatrie worden erkend. Het gaat om ongeveer 1.500 personen. Dat aantal zal in de komende jaren niet dalen. Er zullen personen verdwijnen, maar er zullen ook nieuwe bijkomen omdat de instroom op een jongere leeftijd plaatsvindt. Het uiteindelijk aantal personen blijft echter hetzelfde.

De voorzitter : Misschien zou het een oplossing zijn om de gezondheidszorg en dus ook de psychiatrie te defederaliseren. Vlaanderen kan zich dan op beide sectoren richten en een coherenter beleid voeren. Het zullen dan dezelfde instanties zijn die zich daarmee bezighouden en men zal de problemen niet langer naar elkaar doorschuiven.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Sonja Becq tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over het beleidsplan Kinderopvang van Kind en Gezin

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Becq tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over het beleidsplan Kinderopvang van Kind en Gezin.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijn interpellatie gaat over een heel andere materie dan de vorige interpellatie. We vallen van het ene uiterste in het andere. Ik zou het over kinderen willen hebben. Mijn vraag is ook minder concreet.

We vernemen dat Kind en Gezin zich al een tijdje, namelijk sinds eind 1995, bezig houdt met een beleidsplan Kinderopvang. Aangezien er over een beleidsplan wordt gesproken, veronderstelt men dat er sprake is van een aantal krijtlijnen waarbinnen een beleid zal worden uitgetekend.

Kind en Gezin is een autonome instelling. Als we in het verleden vragen hadden, mochten we altijd rekenen op de bereidheid van de minister om informatie te vergaren. Er was wel altijd een spanning tussen de autonomie en de beleidslijnen. Er is trouwens niet alleen het beleid op zich. Een beleid houdt ook een beleidsvoorbereiding, de uittekening van krijtlijnen en uiteindelijk een beleidsuitvoering in, met in dit concrete geval daaraan gekoppeld enerzijds het plan Kinderopvang en anderzijds de bijsturing van het beleidsplan zoals

Becq

door de Vlaamse regering gevraagd in functie van de gewijzigde instapleeftijd voor kleuters. Het Vlaams Parlement heeft daarover gedebatteerd. Ook over de buitenschoolse kinderopvang konden we hier een discussie voeren. Dit zijn stuk voor stuk punten waarbij het Vlaams Parlement wil betrokken worden en waarin het inspraak wil hebben.

Een dergelijk beleidsplan moet wel degelijk krijtlijnen inhouden. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan de idee die geopperd werd om in een duurdere opvang te voorzien voor opvang buiten de gewone werkuren. Als ik me niet vergis, heeft men deze denkwijze ondertussen verlaten, maar het is me enkel om het voorbeeld te doen. Over dergelijke beleidslijnen moet het parlement mee kunnen discussiëren. De impact ervan is te groot om dit alleen aan de raad van bestuur van Kind en Gezin over te laten.

Minister Luc Martens : De raad van bestuur geeft geen informatie door aan parlementsleden.

Mevrouw Sonja Becq : Neen, maar men hoort af en toe wel dingen waaien en dat hoeft daarom niet van Kind en Gezin zelf te komen. Het is mij om het voorbeeld te doen. Wanneer men pedagogisch een aantal benaderingswijzen wil onderbouwen en een aantal krijtlijnen wil uittekenen, is het belangrijk dat het Vlaams Parlement daarover wordt gehoord.

Ik heb mijn vragen in deze interpellatie in gradatie gezet en wens ze dan ook in die zin te formuleren. Kunt u ons informeren over de krijtlijnen van dat fameuze strategisch plan Kinderopvang ? Kunt u ons de daarin verwerkte elementen bezorgen ? Kunt u ons iets meer zeggen over de vooropgestelde timing ? Wanneer zou bijvoorbeeld die bijgewerkte versie klaar moeten zijn ? Hoe zal de verdere besprekingsprocedure worden uitgewerkt ? Werd tijdens die procedure voorzien in informatie- en vooral besprekingsmomenten in de commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin ?

Een laatste element dat ik in deze interpellatie wens aan te kaarten, is het aangaan van een discussie over de precieze inhoud van het statuut van een VOI, waarbij onze aandacht uiteraard vooral - maar niet alleen - naar Kind en Gezin uitgaat. Hoe ver reikt de bevoegdheid van een parastatale om zelf opties en beleidslijnen uit te tekenen ? Ik weet daar zelf nog te weinig over. Werden daarover

krijtlijnen afgesproken ? Is er een beheerscontract ?

Dit is een fundamentele vraag waarover we later een grondige discussie moeten voeren. Toch vind ik het belangrijk dit hier nu reeds formeel op tafel te gooien om te weten te komen waar de krijtlijnen liggen en te bepalen hoe een goede samenwerking bereikt kan worden. Ik verwijs in dit verband bijvoorbeeld naar het plan over preventieve kinderopvang waarover veel discussie is geweest en waar onze inbreng en inspraak vrij moeilijk was.

De voorzitter : Minister Luc Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Ik zal uw vragen zo goed mogelijk beantwoorden en daarbij gebruik maken van een korte historiek. Uiteraard ben ik bereid u de informatie en de krachtlijnen te geven die in de teksten zijn vervat. Ik moet wel opmerken dat dit debat zich grotendeels afspeelt binnen Kind en Gezin en dus binnen de raad van bestuur van deze instelling zijn beslag moet krijgen. We worden hier pas formeel bij betrokken op het ogenblik dat dit zou leiden tot een implementatie op het terrein of tot budgettaire repercussies. Zolang een plan zonder enige consequentie wordt gedefinieerd, zijn wij niet meer dan toeschouwers, dit tenzij de persoonlijke contacten van die aard zijn dat we daarover van gedachten kunnen wisselen.

Sta mij toe nu even de historiek te overlopen en zo de antwoorden te geven op uw vragen. Uiteraard kunt u mij daar achteraf nog vragen over stellen.

Eind 1995, bij de opmaak van het beleidsplan Kinderopvang waarvoor Kind en Gezin zelf het initiatief had genomen, heb ik gevraagd om rekening te houden met een aantal aandachtspunten zoals de deregulering, de aandacht voor het particulier initiatief, de effecten van de maatregelen op het kleuteronderwijs en de hele maatschappelijke context met inbegrip van de waardebeleving. Kind en Gezin heeft dit alles voor ogen gehouden en in een brief van 4 maart 1996 heeft de raad van bestuur me bevestigd met dit alles rekening te zullen houden.

Op 18 maart 1996 heb ik dan opnieuw een aantal inzichten overgemaakt aan Kind en Gezin, onder meer in reactie op de teksten zoals mij die toen bekend waren. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan het niet-samensmelten van kleuteropvang en -onderwijs, een nog grotere aandacht voor een vereenvoudigde regelgeving, het eerder ondersteunend ontwikkelen dan controleren, het harmonise-

Martens

ren van de ouderbijdragen, een soepel en evenwichtig programmatiebeleid, enzovoort.

Op 22 maart 1996 heb ik dan een grondige bespreking gehad met de raad van bestuur van Kind en Gezin met het oog op onder meer het actualiseren van de teksten en beslissingen die ondertussen aangenomen waren door het Vlaams Parlement, met name de verhoogde instapleeftijd in het kleuteronderwijs. Op 24 april heb ik een laatste bespreking gehad met het bureau van de raad van bestuur van Kind en Gezin waarbij dat beleidsplan dan opnieuw ter sprake kwam. Dit alles bewijst dat deze materie regelmatig ter sprake komt op het kabinet.

In juli zal de raad van bestuur zich uitspreken over het beleidsplan. Ik heb de definitieve opties die ik politiek wenste te verdedigen, kunnen vastleggen. Als men zich politiek wenst te engageren, moet men zich ook politiek kunnen moeien. Politieke bemoeienis houdt dan wel ruggespraak in met zowel het veld als het parlement. Het is zeker mijn bedoeling om het parlement als eerste in te lichten over de voorliggende teksten en hun oordeel daarover te vragen, ook al is dit niet zo gemakkelijk.

Tegelijkertijd - en u hebt daar zelf op gealludeerd - is de administratie Maatschappelijk Welzijn betrokken bij de bijsturing op het gebied van de instapleeftijd in de kleuterscholen. Daarbij heeft de Vlaamse regering geprobeerd om aandacht te besteden aan de financiële analyse van de voorliggende maatregelen. Deze maatregelen zullen uiteraard ook gevolgen hebben voor de investeringen in de infrastructuur. Bij de voorbereiding hiervan willen we ook nauwer samenwerken met het onderwijs.

In het najaar zullen we bijeenkomen om deze problematiek uit te klaren. Het is mijn bedoeling om de commissie voor Welzijn van het Vlaams Parlement daarbij te betrekken : het is belangrijk dat zij daarachter staat. Dit vindt immers zijn weerslag in het budget en eventueel in decretale maatregelen. Ik hoop dat de commissie vanaf het begin zal kunnen meewerken aan het beleidsplan dat Kind en Gezin voor ogen heeft.

Ik voorzie in elk geval in een aantal beslissingsmomenten zoals bijvoorbeeld een nieuw ontwerp van decreet over kinderopvang. Dit zou eind 1998 aan het Vlaams Parlement kunnen worden voorgelegd. Ook de programmering voor de kinderopvang zal worden hertekend en kan worden opgenomen in

de begroting van 1998 of 1999. Uiteindelijk moeten we komen tot een politiek ondersteund beleidsplan dat de basis kan vormen voor een beheerscontract.

We proberen hetzelfde te doen voor het Vlaams Fonds. Dit is echter niet evident omdat de begroting per definitie tot stand komt op basis van annuïteit. Men wil een planning maken voor meerdere jaren, terwijl men jaarlijks moet afwachten om zeker te zijn dat men over de nodige middelen beschikt. Dat maakt het werken met een beheerscontract niet zo gemakkelijk. Wanneer men tijdens een zittingsperiode een opdracht krijgt van het parlement, zou men een akkoord moeten bereiken over het globale kader waarbinnen men wil werken en over de budgetten die de komende drie jaren kunnen worden vrijgemaakt. Pas dan kan men systematisch rond een doel werken. Bij het opmaken van een plan moet men er vanuit kunnen gaan dat men tijdens de drie jaren over de nodige middelen kan beschikken. Immers, zowat alles wat binnen deze sector wordt gedaan, heeft een recurrent karakter.

Bij de opbouw van de ontwerp teksten werd rekening gehouden met drie evoluties. De eerste is de gewijzigde en verruimde functie van de kinderopvang. Oorspronkelijk was de kinderopvang uitsluitend geconcentreerd vanuit de arbeidsparticipatie. Nu heeft deze een ruimere opdracht en wordt hij meer beschouwd als gezinsondersteuning. Ten tweede is er een groeiend spanningsveld tussen de steeds meer eisende economische wereld en het primaat van het gezin waarvoor vanuit diverse hoeken wordt gepleit. Ten derde is er ook een toenevend belang van de eigen positie van kinderen in onze samenleving.

In het beleidsplan heeft men tien beleidslijnen uitgewerkt. Ze kunnen als bijlage bij het verslag gevoegd worden. (Zie bijlage). Ik kan ze wel overlopen maar dan belanden we in theoretische beschouwingen die met uw vraag niet veel te maken hebben.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik heb nog een bijkomende vraag. Er werd ook bepaald dat als experiment voor het kindeffectrapport, de instapleeftijd zal worden bekeken. Hanteert men daarbij dezelfde termijn, zodat dit samen door het Vlaams Parlement zal worden behandeld ?

Minister Luc Martens : Ik hoop dat we in het najaar een eerste verslag van het kindeffectrapport zullen hebben. Dit wordt uitgevoerd door het Cen-

Martens

trum voor Bevolkings- en Gezinsstudies. Het lijkt me evident dat we de conclusies daarvan niet kunnen negeren.

De voorzitter : Mevrouw Ceysens heeft het woord.

Mevrouw Patricia Ceysens : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijn vraag sluit slechts gedeeltelijk aan bij de interpellatie. Het is dan ook mogelijk dat ze niet kan worden beantwoord. Ik heb vernomen dat zich opnieuw problemen voordoen rond de buitenschoolse kinderopvang.

De voorzitter : Mevrouw Ceysens, in principe kan hierop niet worden geantwoord aangezien uw vraag inderdaad niet aansluit bij de interpellatie.

Mevrouw Patricia Ceysens : Ik had hierover graag nog voor de recesperiode van gedachten gewisseld met de minister.

Minister Luc Martens : De voorzitter moet beslissen of ik deze vraag al dan niet beantwoord.

De voorzitter : De interpellatie van mevrouw Becq gaat specifiek over het beleidsplan Kinderopvang. Dit is geen informele vergadering van de commissie.

Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 11.57 uur.*

BIJLAGE

**INTERPELLATIE VAN MEVROUW SONJA BECO,
VLAAMS VOLKSVERTEGENWOORDIGER, OMTRENT
BELEIDSPLAN KINDEROPVANG, UITGEWERKT DOOR
KIND EN GEZIN**

De ontwerp teksten van het beleidsplan kinderopvang gebouwd op drie pijlers worden gekaderd binnen drie belangrijke maatschappelijke evoluties die zich de laatste decennia voordoen.

- * Vooreerst is er de veranderde, verruimde functie van kinderopvang.

Daar waar kinderopvang opgestart is als antwoord op de arbeidsparticipatie van vrouwen, heeft kinderopvang stilaan een ruimere functie gekregen. Kinderopvang wordt gezien als ondersteuning van een totaal gezins- en sociaal gebeuren, waarbij specifieke gezinsondersteuning en ondersteuning van sociale netwerken belangrijke aspecten van zijn.

- * Daarnaast is er het groeiende spanningsveld tussen een steeds meer eisende economische wereld versus een gezinsprimaat dat ook aan belang wint. Een spanningsveld dat vooral weegt op gezinnen met jonge kinderen die enerzijds willen investeren in hun carrière en anderzijds in hun gezinsontplooiing.
- * Een derde evolutie is het toenemend belang van de eigen positie van kinderen in onze samenleving versus een samenleving die dat nog maar weinig omzet in de realiteit.

Binnen de context van deze evoluties werden een aantal sleutelopties geformuleerd die de krachtlijnen vormen van het beleidsplan kinderopvang.

1. De kinderopvang dient gezinnen te ondersteunen in hun gezinsontplooiing

Hierbij is een eerste optie om alle bevoegde beleidsinstanties betrokken bij gezin en arbeid te stimuleren maatregelen te nemen die ouders toelaten hun gezinsactiviteiten vlotter te combineren met externe activiteiten (o.a. arbeid). Daarnaast zal er aandacht gaan naar de opvang van zieke kinderen met prioritaire aandacht voor opvang thuis. Ook de atypische opvang zal beter uitgebouwd worden, maar met de nodige drempels om oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Een laatste optie is het uitbouwen van kinderopvang en specifieke gezinsondersteuning t.a.v. bepaalde doelgroepen.

2. De invulling en organisatie van de kinderopvang gaat uit van een leeftijdsgericht pedagogisch basisconcept voor de kinderopvang, het LEGO-concept

De kinderopvang dient vanuit het belang van het kind zo optimaal mogelijk in te spelen op de verschillende ontwikkelingsbehoeften van kinderen. Opties hierbinnen zijn om ouders in het belang van het kind en de totale gezinsorganisatie meer mogelijkheden te bieden het eerste levensjaar van hun kind zelf in te staan voor de opvoeding van hun kind en om een zo soepel mogelijke overgang te creëren tussen de voorschoolse situatie van kinderen en de kleuterschool.

De gekozen opties vanuit het LEGO-concept zullen als wijze van voorbeeldfunctie in een soort proeftuin binnen het personeelsbeleid van twee sectoren gerealiseerd worden, namelijk binnen Kind en Gezin en binnen de gesubsidieerde kinderopvang. Op termijn zal een dialoog aangegaan worden met de arbeidswereld om rond deze thematiek de discussie op gang te brengen.

3. Aansluitend bij het LEGO-concept zal, mede als antwoord op het voorstel van de verhoogde instapleeftijd in het kleuteronderwijs, gestreefd worden naar een zo soepel mogelijke overgang van de voorschoolse situatie naar de kleuterschool

Vanuit het ervaren van een breuklijn tussen de opvang of andere voorschoolse situaties en het kleuteronderwijs, vloeit de optie voort om te streven naar een zo naadloos mogelijke overgang tussen beide. Als minister van welzijn, gezin en cultuur ben ik hierbij vragende partij om deze optie in een samenwerking met de minister van onderwijs te realiseren.

Ik zal dan ook voorstellen om onder gemeenschappelijke voogdij van de minister van onderwijs en mijzelf in het najaar 1997 een ronde-tafelconferentie te organiseren met als doel het uitwerken van een plan van aanpak (concepten en concrete afspraken) rond een naadloze overgang tussen de voorschoolse situatie en het kleuteronderwijs en de verhoogde instapleeftijd in het kleuteronderwijs.

In het licht hiervan worden in de ontwerp teksten van het beleidsplan nu reeds twee alternatieve concepten voorgesteld, als antwoord op de verhoogde instapleeftijd van 2,5 jaar voor de kleuterschool. Enerzijds gaat het om het uitwerken van een con-

cept peuterspeelzalen te organiseren binnen de kinderopvang of kleuterschool. Anderzijds gaat het om het uitbouwen van een soepel gebruik van huidige kinderopvang en kleuteronderwijs. Streefdoel is om in september 2000 te kunnen overgaan tot de concrete implementatie van de concepten en afspraken, voortbouwend op de ronde-tafelconferentie.

De regelgeving voor de totale kinderopvang zal worden vereenvoudigd, in het kader waarvan de financieringsmechanismen van de kinderopvang grondig herdacht zullen worden

Er wordt een nieuwe regelgeving uitgewerkt waarbij vereenvoudiging en deregulering worden vooropgesteld. In het licht hiervan zal het totale financieringsmechanisme van de kinderopvang grondig bestudeerd worden, waaronder de financiering door de overheid, door de ouders, via de sociale partners. Ik zal als minister van welzijn, gezin en cultuur een initiatief nemen om met (vertegenwoordigers van) de Vlaamse overheid, sociale partners en ouders, hiertoe in het najaar 1997 een commissie op te richten, die binnen de zes maanden haar resultaten zal neerleggen. Deze resultaten zullen worden ingebracht in de vereenvoudigde nieuwe regelgeving, steunend op drie basispijlers, namelijk pedagogische basiskwaliteitseisen, erkenningsvoorwaarden en subsidiëringsmodaliteiten. De basis van deze nieuwe regelgeving, uitgewerkt op decretaal niveau zal einde 1998 aan het Vlaams Parlement en dus deze commissie worden voorgelegd.

5. *Er zal een programmatiebeleid worden gevoerd, uitgaande van een aantal voor kinderopvang relevante parameters, die de dynamiek op het werkveld zoveel mogelijk zal weerspiegelen en mogelijk maken*

Het is de optie om een programmatiebeleid te voeren dat rekening houdt met de vraag naar kinderopvang, waarbij de vraag geobjectiveerd wordt in een aantal parameters relevant voor het bepalen van de noden aan kinderopvang, gekoppeld aan vooropgestelde beleidsnormen die de politieke uitdrukking zijn van de opties die rond het aanbod van de gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde kinderopvang worden genomen.

Het gemeentelijk niveau zal betrokken worden bij het legitimeren van aanvragen binnen de contouren van de vooropgestelde voorziene plaatsen in de

provincie. Ook het LEGO-concept zal zijn plaats moeten krijgen binnen deze berekeningen.

Een eerste oefening inzake programmatie zal worden voorgelegd in het voorjaar 1998, zodat het kan mee opgenomen worden in de begroting voor het jaar 1999.

6. *De kwaliteit in de kinderopvang dient verder te worden uitgebouwd met in eerste instantie aandacht voor de pedagogische kwaliteit, maar daarnaast ook voor een algemeen kwaliteitsmanagement ter bevordering van de totale kwaliteit*

Het fundament van de kinderopvang wordt gevormd door een aantal basiskwaliteitseisen, die gelden voor elke vorm van kinderopvang. Uitgangspunt is de pedagogische kwaliteit ondersteund door een globaal kwaliteitsmanagement. Deze eisen zullen ook richtinggevend zijn voor allerhande opleidingsprogramma's.

7. *De voorzieningen zelf worden geresponsabiliseerd in hun verantwoordelijkheid ten aanzien van de organisatie van de kinderopvang, waarbij de overheid een ondersteunende rol heeft*

De overheid wil t.a.v. de organisatoren van kinderopvang in eerste instantie voorwaardenscheppend zijn door onder meer een werkingskader en middelen aan te reiken, zodat zij in hun verantwoordelijkheid worden ondersteund. In eerste instantie wordt dit gerealiseerd via budgetfinanciering. Daarnaast ook in de ondersteuning van het globale kwaliteitsmanagement.

8. *Ten behoeve van de ouders en in tweede instantie van de opvanginitiatieven zelf zal een kwalitatief informatie- en communicatiesysteem voor de kinderopvang worden uitgebouwd*

Vanuit trends naar meer flexibiliteit in de arbeidsituatie, maar ook meer flexibiliteit in het gezinsleven is actuele, correcte informatie m.b.t. het aanbod van kinderopvang essentieel. Hiertoe zal een degelijk communicatie- en informatiesysteem worden uitgebouwd dat vooral de gebruiker toelaat op de voor hem meest efficiënte wijze informatie te bekomen. Het zal ook leiden tot een vlottere administratie binnen de totale kinderopvang.

9. *Via een degelijk uitgebouwde ouderparticipatie en kinderpaticipatie in de buitenschoolse opvang zullen ouders en kinderen als belangrijke partners in het kinderopvanggebeuren erkend worden*

Vanuit de idee dat ouders de eerste verantwoordelijken blijven voor de opvoeding van de kinderen zullen ouders in de toekomst meer als partner in het gebeuren van kinderopvang erkend worden. Dit houdt een uitbouw van ouderparticipatie in met specifieke aandacht voor het betrekken van vaders. In de buitenschoolse opvang zullen kinderen explicieter in het gebeuren betrokken worden.

10. *De particuliere sector zal binnen het kader van haar specifiek statuut als zelfstandige ondersteund worden in haar werking*

Het is een optie om de particuliere sector beter te ondersteunen, wel rekening houdend met haar eigenheid van particulier initiatief. In samenwerking met het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen zal gezocht worden naar ondersteunende initiatieven met betrekking tot het wegwijs geraken binnen de regelingen van hun statuut als zelfstandige en tewerkstellingsmogelijkheden en het zoeken naar de nodige omkaderingen voor hun particulier initiatief. Specifieke aandacht zal hierbij gaan naar startende initiatieven om hen zo goed mogelijk te informeren en ondersteunen in hun beslissingsproces, o.a. via het uitwerken van een model van businessplan.